

Tillsynsplan miljö- och hälsoskydd 2026–2028

Innehåll

Tillsynsplan miljö- och hälsoskydd 2026–2028.....	1
1. Inledning	3
1.1 Syfte.....	3
1.2 Vad säger lagen?	3
2. Förutsättningar	3
2.1 Miljöfarliga verksamheter.....	3
2.2 Hälsoskyddsverksamheter.....	4
2.3 Små avlopp.....	5
3. Genomförande	5
3.1 Övergripande upplägg	5
3.2 Tillsyn av miljöfarliga verksamheter.....	6
3.3 Tillsyn av hälsoskyddsverksamheter.....	6
3.4 Tillsyn av små avlopp etc.	7
4. Uppföljning och utvärdering.....	8
4.1 Uppföljning.....	8
4.2 Utvärdering	8

1. Inledning

1.1 Syfte

Det övergripande målet för tillsyn enligt miljöbalken är att främja en hållbar utveckling, vilket innebär att nuvarande och kommande generationer ska säkras en hälsosam och god miljö.

För att uppnå detta mål har Sverige antagit ett flertal miljömål som flera myndigheter arbetar vidare med på olika nivåer; nationellt, regionalt och lokalt. Som en del av arbetet med miljömålen finns även framtagna åtgärdsprogram för vatten som ställer krav på åtgärder i syfte att säkerställa att miljö kvalitetsnormerna för vatten följs. Ragunda kommun omfattas av åtgärdsprogrammet för Bottenhavets vattendistrikt.

En viktig förutsättning för att uppnå miljöbalkens mål och syften, de antagna miljömålen, miljö kvalitetsnormerna för vatten och i förlängningen en hållbar utveckling är att kontrollera efterlevnaden av bestämmelserna i miljölagstiftningen genom att bedriva tillsyn och uppföljning.

1.2 Vad säger lagen?

Enligt Miljötillsynsförordningen (2011:13) ska en tillsynsmyndighet för varje verksamhetsår upprätta en samlad tillsynsplan som omfattar myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken. Planen ska grundas på myndighetens behovsutredning och register över de tillsynsobjekt som behöver återkommande tillsyn. Av planen ska det även framgå hur myndigheten har tagit hänsyn till den nationella tillsynsstrategin. Tillsynsmyndigheten ska i den samlade tillsynsplanen beskriva hur myndigheten har avvägt fördelningen av resurser inom och mellan olika ansvarsområden enligt miljöbalken och hur resurserna har anpassats efter det tillsynsbehov som finns. Tillsynsmyndigheten ska årligen följa upp och utvärdera sin tillsynsverksamhet.

2. Förutsättningar

2.1 Miljöfarliga verksamheter

I kommunens register finns 26 C-verksamheter (anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter), 7 B-verksamheter (tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter där kommunen övertagit tillsynsansvaret) samt 90 U-verksamheter (ej anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter). Antalet U-verksamheter i kommunen antas dock vara fler än de som finns registrerade.

Exempel på miljöfarliga verksamheter som finns i kommunen är avloppsreningsverk, täkter, lantbruk, fordonsverkstäder, drivmedelsstationer och industrier. I tillsynen av dessa ingår kontroll av bland annat lagring och

användning av kemikalier, hantering av avfall, buller, drivmedelscisterner samt dokumenterad egenkontroll för verksamheter som är anmälningspliktiga.

2.2 Hälsoskyddsverksamheter

I kommunens register finns 15 anmälningspliktiga samt 73 ej anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter. Antalet ej anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter inom kommunen antas dock vara fler än de som finns registrerade.

Hälsoskyddsverksamheter som finns inom kommunen är bland annat skolor, förskolor, tillfälliga boenden, gym, fotvård, med mera. I tillsynen av dessa ingår bland annat kontroll av städning, hygien, ventilation, buller, kemikaliehantering samt dokumenterad egenkontroll för verksamheter som omfattas av anmälningsplikt.

Exempel hälsoskyddsverksamheter:

Offentliga lokaler	Hygienlokaler	Övrigt
Skolor och förskolor	Tatuerare	Inomhusmiljö - bostäder
Tillfälliga boenden	Piercing	Solarier*
Idrottsanläggningar	Akupunktur	Elektromagnetisk strålning*
Nöjeslokaler	Fotvård	Tobakstillsyn*
Bassäng- och strandbad	Hudvård	
Vård- och äldreboenden	Frisörer	
	Massörer	

(* = angränsande områden som inte primärt omfattas av miljöbalkens bestämmelser.)

För området inomhusmiljö i bostäder bedriver bygg- och miljöenheten tillsyn vid inkomna klagomål. Det kan exempelvis vara gällande fukt, mikroorganismer, buller eller temperatur. Klagomål gällande hög inomhustemperatur befaras att på sikt kunna öka med anledning av fler och längre perioder av värmeböljor.

Inomhusmiljö i flerbostadshus är ett utpekat fokusområde i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken (2026–2029). Ämnet har även fått en del uppmärksamhet i media på senare tid. För området bostadstillsyn ses stora fördelar med att kunna arbeta förebyggande, exempelvis genom information till fastighetsägare och kontroll av fastighetsägares egenkontroll. I verksamhetens behovsutredning framgår det att det behövs mer kunskap om flerbostadshus inom kommunen.

2.3 Små avlopp

I kommunen finns cirka 1800 små avlopp, varav ca 95% belastas med avloppsvatten från vattentoalett. Antalet anläggningar utgår från de slamtömningspunkter som finns registrerade och som töms i kommunal regi.

Tidigare investeringsprojekt från 2015 och 2016 visar att ungefär hälften av anläggningarna har någon typ av brist, allt mellan avsaknad av T-rör till enkammarbrunn och stenkista.

För att hålla beståndet av små avloppsanläggningar behöver den nationella åtgärdstakten vara kring 5 %, enligt Havs- och vattenmyndigheten. Åtgärdstakten i Ragunda kommun har sedan inventeringsperioden sjunkit och ligger på ungefär 1 % de senaste åren.

Kommunen har arbetat fram en vattentjänstplan som innehåller ett par aktiviteter som är rör små avlopp och bör genomföras för att säkra medborgarnas tillgång till rent vatten. Aktiviteterna som ska ingå i bygg- och miljöenhetens planering är att utreda möjligheterna för ytterligare anslutning av fastigheter till det kommunala VA-nätet inom verksamhetsområden, samt utreda risker inom befintliga verksamhetsområden med prioritet för vattenskyddsområden.

3. Genomförande

3.1 Övergripande upplägg

Anmälningsskyldiga verksamheter som omfattas av regelbunden planerad tillsyn kommer under aktuell treårsperiod att få tillsyn vid minst ett tillfälle. Tillsynsbesök hos dessa verksamheter kommer att planeras in löpande under perioden. För de verksamhetstyper som berörs av ett fokusområde i den nationella tillsynsstrategin kommer den planerade tillsynen anpassas efter det. Tillsyn av verksamheter som inte omfattas av regelbunden planerad tillsyn kommer endast ske i form av projekt.

Ett tillsynsprojekt genomförs under en begränsad tidsperiod. Tillsynen ska vara avgränsad till ett visst tillsynsområde och ha ett tydligt uppsatt mål. Beslut om vilka tillsynsprojekt som ska genomföras under den aktuella perioden görs med hänsyn till verksamhetens behovsutredning samt den nationella tillsynsstrategin för tillsyn enligt miljöbalken.

I kommande stycken beskrivs av vad som planeras inom respektive tillsynsområde under aktuell treårsperiod samt mer detaljerad information om vilka tillsynsprojekt som planeras för första året av perioden. Tillsynsplanen uppdateras en gång per år och då planeras nästkommande års tillsyn i detalj.

3.2 Tillsyn av miljöfarliga verksamheter

Enligt den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken är användning av PFAS, avloppsledningsnät och dagvattenanordningar samt konstgräsplaner och gummiytor de fokusområden som ska prioriteras inom tillsynen av miljöfarliga verksamheter under perioden 2026 - 2029

Under aktuell treårsperiod kommer tillsynen av miljöfarliga verksamheter att fokusera på de verksamheter som omfattas av årlig administrativ avgift samt verksamheter som omfattas av fokusområden enligt den nationella tillsynsstrategin. För de verksamheter som inte omfattas av årlig administrativ avgift kommer tillsynen genomföras i form av projekt.

Vattenmyndigheterna har tagit fram ett åtgärdsprogram för vatten gällande perioden 2022–2027. Programmet innehåller bindande administrativa åtgärder som myndigheter och kommuner ska genomföra. Kommunen ska genomföra 6 åtgärder, de rör förvaltningsövergripande planering för åtgärdsprogrammets genomförande, miljötillsyn och provning, dricksvattenskydd, fysisk planering enligt plan- och bygglagen, VA-plan inklusive dagvatten samt dioxiner från småskalig förbränning.

2026

Uppdaterade miljöbalkstillstånd var ett fokusområde i den nationella tillsynsstrategin för 2022–2025. Föråldrade miljöbalkstillstånd kan innebära att inte bästa möjliga teknik används och ett lägre miljöskydd. Äldre, eller avsaknad av tillstånd innebär svårigheter vid tillsyn och även för verksamhetsutövarna. Under 2026 kommer ett arbete med att uppdatera miljötillstånden för kommunens anmälningspliktiga avloppsreningsverk att påbörjas.

Bygg- och miljöenheten kommer även att bedriva tillsyn på lantbruk under 2026. Inom kommunen finns endast ett fåtal anmälningspliktiga lantbruk, resterande lantbruksverksamheter är ej anmälningspliktiga vilket innebär att det är en kategori som inte får kontinuerlig tillsyn. Målet med tillsynen är att öka kunskapsnivån hos verksamheterna samt öka miljöskyddet.

3.3 Tillsyn av hälsoskyddsverksamheter

Enligt den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken (2026–2029) kommer ett av fokusområdena vara att göra urval av bostäder baserat på risk och utöva förebyggande tillsyn på flerbostadshus. I tillsynen tillämpas folkhälsomyndighetens vägledning inom bostäder. Innan tillsyn skickas information till fastighetsägare där bygg- och miljönämnden önskar mer information om fastigheten i ett bifogat svarskuvert. Därefter granskas underlagen och urval av ett antal fastigheter utifrån behov och prioritet med efterföljande tillsyn och uppföljning under 2026.

Ett annat fokusområde för tillsynsåret 2026 kommer vara inom tillsyn på skolor och förskolor samt rökfria miljöer på skolgårdar. Egenkontrollen av inomhusmiljön är en stor del av tillsynen där folkhälsomyndighetens vägledning inom skolor- och förskolor tillämpas.

Vid regelbunden planerat tillsyn kommer tillsynen att anpassas efter eventuella fokusområden som berör verksamheten. I samband med den ordinarie planerade tillsynen enligt miljöbalken, planeras även annan tillsyn som ligger inom nämndens ansvarsområde att genomföras.

2026

Under året kommer planerad tillsyn på skolor och förskolor ha fokus på hygien och smitta samt egenkontroll.

En start för tillsyn av flerbostadstillsyn kommer att planeras efter att underlagen har inkommit och granskats. Underlagen kommer att ligga till grund för val av tillsynsobjekt och prioritering. Syftet är att i första hand prioritera bostäder som hyrs ut och som är av störst behov av tillsyn. Tillsynen kommer att förebygga och motverka risker för människors hälsa i boendemiljön, att ge fastighetsägare en ökad förståelse om vilka krav som ställs på fastighetsägare genom miljöbalken.

3.4 Tillsyn av små avlopp etc.

Med många små avloppsanläggningar som har olika tekniska förutsättningar och där risken för påverkan varierar är det viktigt att rikta tillsynen dit där störst nytta kan uppnås genom åtgärder.

Enheten för VA och renhållning har i samverkan med bygg- och miljöenheten tagit fram vattenskyddsområden med tillhörande skyddsföreskrifter för kommunens tre största vattenverk. Under kommande period för aktuell tillsynsplan kommer arbetet med att utreda och prioritera vilka vattentäkter som är i störst behov av skyddsområde att inledas. Detta är en aktivitet som beskrivs i kommunens vattentjänstplan som i sin tur bygger på krav i Lagen om allmänna vattentjänster samt vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för vatten 2022–2027.

2026

Bygg- och miljöenheten kommer under 2026 fortsätta att skicka ut brev till fastighetsägarna med anläggningar där det upptäckts avvikelser i samband med slamtömning. Utskick av brev till fastighetsägare görs tillsammans med enheten för VA och renhållning. Arbetet ska främja en högre åtgärdstakt samt ligga som underlag för framtida tillsynsprojekt.

4. Uppföljning och utvärdering

4.1 Uppföljning

Tillsynsplanen kommer att följas upp löpande under varje verksamhetsår för att säkerställa att den tillsyn som planerats blir utförd. Uppföljning kommer att ske månadsvis med samtliga medarbetare som arbetar med tillsynen enligt miljöbalken samt enhetschef.

4.2 Utvärdering

I slutet av varje verksamhetsår samt efter avslutade tillsynsprojekt kommer arbetet att utvärderas och stämmas av mot tillsynsplanen. Utvärderingen ligger sedan till grund för tillsynsplaneringen inför nästkommande treårsperiod.